

فرستی برای بیداری

www.ketab.ir

ساسان بنی حاتم

فرصتی برای بیداری / بنی حاتم، ساسان

۱۲۰ص.

رقعی چاپ اول، ۱۳۹۸

نوشهر: انتشارات عدن

کتاب: ۵-۲۴-۷۱۸۹-۶۰۰-۹۷۸

پهرست‌نویسی برای ساسان اطلاعات فیبا

فارسی، قرن ۱۴

۴۳۵/PIR

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۴۳۱۷۴۱

فرصتی برای بیداری

ساسان بنی حاتم

ویراستار: مهندس کامبیز محمدیان حسن کیاده

طراح جلد: مهندس آرزو باروج

صفحه‌آرا: ک. م

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

انتشارات عدن

نوشهر، خ ۱۵ خرداد، پاساژ ۱۵ خرداد، طبقه دوم، پلاک ۱۵۳

تلفن: ۰۱۱۵۲۳۵۸۷۵۰ | دورنگار: ۰۱۱۵۲۳۵۳۴۴۹ | همراه: ۰۹۱۲۲۰۴۱۲۳۱

nashradan@gmail.com

مقدمه

راوی (قصه‌گو) در ادبیات داستانی کسی است که داستان را نقل می‌کند و این بدان معناست؛ تمام حوادثی که در داستان نقل می‌شود به نوعی به راوی مربوط بوده و تمام اجزای تشکیل‌دهنده‌ی ساخت و ساز یک داستان به‌طور غیرستقیم تحت تأثیر راوی است. راوی در عناصری مثل زمان، توصیف، معرفی شخصیت‌ها، پیشبرد حوادث نقش مهمی ایفا می‌کند و به‌صراحت می‌توان ادعا کرد که بدون راوی هیچ روایتی وجود نخواهد داشت. راوی در ادبیات داستانی از جایگاه خاصی در داستان و ویژگی‌های شخصیتی و خصوصیات فردی به انواع متفاوتی از «غیرقابل اعتماد»، «قابل اعتماد»، «اغفالگر»، «مداخله‌گر» و «همه‌چیزدان» تقسیم می‌شود. هر راوی «همه‌چیزدان» یک راوی «مداخله‌گر» است. از طرف دیگر، نمی‌توان حکم کرد که راوی «سوم شخص» (دانای کل) است. دیدی که راوی که سوم شخص «همه‌چیزدان» همیشه یک «راوی همه‌چیزدان»، دانای کل نیست.

راوی مداخله‌گر

راوی مداخله‌گر، راوی دانای کلی است که به‌طور مکرر داستان را قطع می‌کند و راوی دخالت‌گر ترفندی است که غالباً به شخصیت‌ها و حوادث داستان می‌پردازد.

راوی ناموثق

راویانی هستند که نمی‌توان به صحت گفته‌هایشان اطمینان کرد. به راوی ناموثق، راوی غیرقابل اعتماد یا راوی اغفالگر یا راوی نامعتبر هم می‌گویند.

راوی اغفالگر

راوی است که حرف‌هایش به سبب سادگی، سن کم و نادانی باورپذیر نیست. این راوی از وقایعی سخن می‌گوید که باورش برای مخاطب ممکن نیست. این راوی به بیان حوادثی می‌پردازد که مخاطب وقایع را بهتر از راوی درک می‌کند و نظری برخلاف نظر راوی درباره‌ی آن‌ها دارد. دلایل گوناگونی برای این غیرقابل اطمینان بودن وجود دارد. ممکن است راوی خود گناه‌کار یا مجرم باشد و سعی داشته باشد مخاطب و شخصیت‌های دیگر را به اشتباه بیندازد یا این به دیوانه دانی تجربه و ساده‌لوح باشد. اجرا کردن این عنصر برای نویسنده کار دشواری است.

فرق راوی با نه‌ننده در ادبیات داستانی

نویسنده‌ی ملموس واقع‌گرایسی است که در عالم خارج وجود دارد و دارای حیات و روزمرگی است و با ما می‌گفت‌وگو می‌کند. این نویسنده تا وقتی که وارد دنیای داستان و نوشتن نشده است، هیچ‌یک از نویسندگی واقعی است ولی وقتی وارد دنیای داستان می‌شود و قلم به دست شروع به نوشتن می‌کند، دیگر نویسنده‌ی واقعی نیست. درواقع می‌توان گفت نویسنده خالق راوی است. بنابراین، راوی در ادبیات داستانی همان نویسنده است که مربوط به عالم تخیل است، درحالی‌که نویسنده در جهان واقع زندگی می‌کند.

راوی همه‌چیزدان در ادبیات داستانی به دلیل «اشراف بر توصیف بی‌مارجی و حالات»، «توصیف زمان و مکان درونی شخصیت‌ها» به وجود آمده است. در داستان‌های کلاسیک راوی در بیرون از داستان قرار دارد و هر جا لازم می‌بیند در روند داستان دخالت و درباره‌ی اعمال شخصیت‌ها قضاوت می‌کند ولی در داستان‌های مدرن راوی همواره جزئی از داستان است و به قضاوت درباره‌ی اعمال شخصیت‌های داستان می‌پردازد.

کمر نویسندہ‌ای به طور کامل در آثار خود از تمام زوایای داستان نویسی استفاده کرده است و هر داستان به طریقی روایت می‌شود و حتی ممکن است در یک داستان از چند زاویه دید مختلف روایت استفاده شود. زاویه دید، نمایش دهنده شیوہ‌ای است که نویسندہ با کمک آن داستان خود را به خوانندہ ارائه می‌دهد و انواع مختلف دارد:

۱- دانای کل ۲- زاویه دید دانای محدود ۳- زاویه دید من راوی ۴- زاویه دید دانای کل قائم به شخص ۵- زاویه دید نمایش ۶- زاویه دید تک‌گویی درمی (بین‌ذهنی) ۷- زاویه دید تک‌گویی نمایشی ۸- زاویه دید نامه‌نگار ۹- زاویه دید یاد خاطره ۱۰- زاویه دو شخصی

زاویه دید درونی

گاه داستان به وسیلہ شخصیت اصلی و یا توسط شخصیت فرعی داستان روایت می‌شود. هنگامی که داستان توسط شخصیت اصلی نقل می‌شود، ماجراهای خارق العادہ و غریب که باور ردن آن برای خوانندہ مشکل است تا حدود زیادی قابل پذیرش جلوه می‌کند. این باور توسط خوانندہ به دلیل آن است که راوی خود در ماجرا سهم عمده‌ای دارد و از زبان او داستان روایت می‌شود و به همین دلیل در بیان احساسات و تجربیات و هیجاناتش رابطہ صمیمانہ تر و مؤثرتری با خوانندہ برقرار می‌کند و به همین دلیل داستان تأثیر بیشتری بر خوانندگان می‌گذارد.

دانای محدود

راوی بیرون از داستان است و همه‌ی آگاهی خود را در اختیار یکی از شخصیت‌های داستان (اصلی یا فرعی) قرار می‌دهد. و همه چیز را از چشم «او» بیان می‌کند. یعنی بالینکہ نویسندہ در داستان حضور فیزیکی ندارد، ولی تمام

ذهن خود را از طریق «او»ی شخصیت داستان بازگو می‌کند. در این شیوه‌ی گویش، نویسنده فقط می‌تواند در ذهن و افکار شخصیت داستان «او» حلول کرده و احساسات و عقاید وی را نسبت به سایر کاراکترها و همچنین جامعه و محیط تصویر کند و حق نفوذ به اذهان و اندیشه‌های سایر شخصیت‌های قصه را ندارد.

و داستان مذکور آغاز نگارش سلسله داستان‌هایی است که از زوایای گوناگون داستان‌نویسی نوشته می‌شود. داستان اول به نام "فرستی برای بیداری" زاویه دید تک‌گویی درونی (میان ذهنی) است و داستان دوم به نام "برای خدا" زاویه دید من‌راوی و زاویه دید دانای محدود است.

تشارات عدن

مبیی محمدیان